

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Затверджено
на засіданні приймальної комісії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
19.04.2024 р. (протокол № 3)

Ректор Володимир МЕЛЬНИК

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра
Спеціальність – 232 «Соціальне забезпечення»
Освітня програма – «Управління у сфері соціального забезпечення»

Львів 2024

Анотація

Вступні випробування проводяться на основі екзаменаційних питань навчальних програм дисциплін циклу професійної та практичної підготовки навчального плану спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» (освітня програма «Управління у сфері соціального забезпечення»).

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого (або такого, що здобувається) ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Підстави зарахування: наявність вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підтвердженого відповідним дипломом та складання іспитів: ЄВІ та фахового іспиту.

Конкурсний бал розраховується відповідно до алгоритму розрахунку при вступі на освітній рівень магістра. Конкурсний бал розраховується:

$$\text{Конкурсний бал (КБ)} = 0,2 \text{ П1} + 0,2 \text{ П2} + 0,6 \text{ П3}$$

де

П1 – оцінка тесту загальної навчальної компетентності ЄВІ;

П2 – оцінка тесту з іноземної мови ЄВІ;

П3 – оцінка фахового іспиту.

Базу тестів фахового вступного випробування (ФВВ) спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» на освітній рівень «магістр» складають 2000 тестів з дисциплін: «Теорія та практика соціального забезпечення», «Пенсійне забезпечення в Україні», «Соціальні пільги та державні допомоги в системі соціального забезпечення», «Соціальне страхування», «Соціальні відносини», «Система зайнятості в Україні», «Волонтерська діяльність та фандрайзинг».

Працівники Приймальної комісії Львівського національного університету імені Івана Франка формують індивідуальні набори тестів за кількістю вступників в день фахових випробувань. Тести мають форму бланкового опитування. Абітурієнт має визначити правильну відповідь серед наведених тверджень. Кожна правильна відповідь оцінюється у 4 умовні бали (загалом max=100), що є оцінкою (від 100 до 200) результату фахових випробувань.

Академічна добросовісність при складанні іспиту: очікується, що вступники під час процедури фахових випробувань будуть представляти їхні знання та міркування. Списування, втручання у роботу інших вступників, отримання додаткової інформації за допомогою гаджетів тощо становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності під час процедури фахових випробувань є

підставою для незарахування результатів приймальною комісією, незалежно від масштабів списування чи обману у будь-якій формі.

Навчальна дисципліна «Теорія та практика соціального забезпечення»

Змістовий модуль 1. Теорія соціального забезпечення

Тема 1. Соціальне забезпечення як відображення соціальної політики в державі

Історія становлення соціальної роботи в Україні: суспільна допомога як підґрунтя соціальної роботи. Зародження професійної соціальної роботи за кордоном. Історія фахової соціальної роботи в Україні. Сутність сучасної соціальної роботи в Україні. Соціальна робота як наукова галузь знань, практична діяльність та навчальна дисципліна. Нормативно-правові засади реалізації соціальної допомоги в Україні. Категоріальний апарат науково-практичної галузі знань «Соціальне забезпечення». Завдання, функції, різновиди соціальної роботи.

Тема 2. Поняття соціального забезпечення, його функції, роль та значення в суспільстві. Соціальне забезпечення — пріоритетний напрям соціальної політики держави

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної підтримки, соціальної політики держави. Основні напрями діяльності держави у сфері соціального забезпечення. Функції соціального забезпечення. Історія виникнення та розвитку соціального забезпечення України. Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення України. Основні форми та види соціального забезпечення в Україні.

Тема 3. Принципи соціальної держави та їх реалізація в Україні.

Соціальна держава як базова цінність, традиції та сучасність. Сутність соціальної держави та принципи її реалізації. Основні положення і тенденції розвитку соціальної держави

Тема 4. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення

Роль Верховної Ради України у забезпеченні соціального захисту населення України. Повноваження Міністерства соціальної політики України та його органів у сфері соціального забезпечення. Основні функції Пенсійного фонду України та його регіональних органів. Інші центральні органи виконавчої влади та їх роль у соціальному захисті населення. Повноваження регіональних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення.

Тема 5. Повноваження та функції місцевих органів соціального захисту населення

Роль управлінської діяльності у сфері соціального захисту. Розподіл повноважень та функцій у сфері соціальної політики. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування у соціальному захисті. Завдання та функції Управління праці та соціального захисту

Тема 6. Система соціальних стандартів: принципи формування та функції.

Особливості системи соціального захисту населення в Україні. Сучасні системи надання соціальних послуг. Соціальні гарантії як джерело підтримки економічної безпеки України. Принципи формування державних соціальних стандартів і нормативів. Система і класифікація соціальних нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального забезпечення

Тема 7. Правовідносини зі соціального забезпечення

Поняття, загальна характеристика та види правовідносин із соціального забезпечення. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин із соціального забезпечення. Адміністративно-правове регулювання соціального забезпечення та соціальної підтримки в Україні. Основні види нормативно-правових актів з соціального забезпечення та соціальної підтримки. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу. Конституційні гарантії реалізації соціальних прав людини. Хронологія розвитку законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення

Тема 8. Соціальні ризики як підстава для виникнення в особи права на соціальне забезпечення

Поняття, ознаки та види соціальних ризиків. Непрацездатність як соціальний ризик. Загальна характеристика груп інвалідності. Поняття та загальний порядок розслідування нещасного випадку на виробництві. Поняття та загальний порядок розслідування професійного захворювання. Поняття безробіття, часткового безробіття. Порядок визнання громадянина безробітним. Втрата годувальника як соціальний ризик. Поняття та порядок підтвердження малозабезпеченості.

Тема 9. Соціальні пільги та допомоги в системі соціального забезпечення

Система страхових допомог згідно із законодавством України. Державні допомоги. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення. Соціальне обслуговування. Соціальний захист окремих категорій непрацездатних громадян

Тема 10. Джерела фінансування соціальної сфери

Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення. Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального забезпечення. Недержавні організаційно-правові форми соціального забезпечення. Фінансування соціальної політики в Україні. Основні проблеми фінансування сфери соціального захисту та соціального забезпечення в Україні.

Тема 11. Соціальне забезпечення у сфері соціально-трудових відносин, оплати праці та зайнятості населення

Особливості розвитку соціально-трудових відносин. Соціально-трудові відносини на регіональному рівні. Найважливіші завдання, що потребують вирішення на сучасному етапі. Реалізація концепції гідної праці в Україні. Реформи у сфері соціально-трудових відносин, оплати праці та зайнятості населення

Змістовий модуль 2. Практика соціального забезпечення

Тема 12. Соціальне страхування: основні види та правові засади

Історія створення інституту соціального захисту працюючих. Поняття та основні види соціального страхування. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування, їх види. Суб'єкти та принципи соціального страхування. Добровільне соціальне страхування. Соціальне страхування в сучасній Україні. Принципи соціального захисту: принцип соціального страхування, його правила, принцип соціального забезпечення, принцип допомоги, принцип соціальної солідарності. Моделі соціального захисту в державах ЄС. Соціальний захист в окремих країнах ЄС /Німеччина, Франція, Великобританія, Швеція, Італія. Соціальний захист в Україні: його цілі, функції, складові, види. Види матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним страхуванням, підстави призначення, порядок отримання

Тема 13. Форми та методи соціальної роботи у сфері соціального забезпечення

Класифікація форм і методів: індивідуальна, групова робота; робота у громаді. Фази процесу соціальної роботи. Груповий догляд. Робота в громаді. Особливості командної роботи

Тема 14. Соціальна робота з клієнтами різного віку

Особливості роботи з різними групами клієнтів. Індивідуальний підхід у соціальній роботі. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі. Базові характеристики дитинства. Соціальна робота з молоддю

Тема 15. Соціальна робота з дітьми та молоддю з груп ризику

Причини потрапляння дітей до груп ризику. Організація соціальної роботи з дітьми групи ризику. Типологія дітей за групами девіантно-кримінальної поведінки. Технологія подолання девіантної поведінки

Тема 16. Соціальна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування та їх соціальне забезпечення

Інтернатна та родинна системи догляду за дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування. Проблеми інтернатного догляду (емоційні, соціальні, економічні). Госпіталізм як результат тривалого перебування в інтернатних умовах. Методи профілактики інституціоналізації дітей. Усиновлення, опіка і піклування над дітьми. Створення та діяльність прийомної сім'ї

Тема 17. Соціальна робота із сім'ями у СЖО та їх соціальний захист

Основні чинники, які призводять до розвитку СЖО. Основний порядок роботи із сім'ями, які опинилися у СЖО. Рівні технологій СР із сім'ями у СЖО: профілактичний, діагностичний, реабілітаційний, груповий

Тема 18. Соціальна робота з людьми похилого віку

Соціальна робота з людьми зрілого віку. Соціальна робота з людьми похилого віку. Старість, старіння. Соціальний захист людей похилого віку. Робота з людьми похилого віку

Тема 19. Соціальна робота з представниками проблемних груп

Визначення «проблемна ситуація», «ризик», «групи ризику». Найбільш проблемні групи, їх характеристика, основні підходи у роботі з ними щодо зміни їх статусу. Соціальна робота з особами алкогольної та наркотичної залежності

Тема 20. Діяльність системи соціальних служб і закладів

Організація служб соціальної роботи. Система закладів і служб Міністерства соціальної політики України. Структура служб у справах сім'ї, дітей та молоді. Система закладів і служб у сфері захисту прав дітей. Система соціальної роботи установ інтернатного профілю. Органи, служби, установи силових відомств. Соціальна робота в системі охорони здоров'я. Система соціальних закладів і служб в умовах надзвичайних ситуацій.

Тема 21. Соціальна робота з бездомними, ВПО, особами з інвалідністю, мігрантами

Особливості соціальної роботи з означеними категоріями громадян. Діяльність громадських організацій у напрямку надання соціальної допомоги та захисту цим категоріям осіб. Державна соціальна підтримка та забезпечення. Соціальна робота з ув'язненими, суїцидентами, особами із синдромом емоційного вигорання.

Тема 22. Соціальна робота з військовослужбовцями та їх сім'ями

Нормативно-правова база соціального забезпечення категорії військовослужбовців та їх сімей. Особливості соціального захисту у воєнний час. Діяльність центрів надання соціальної допомоги УБД та членам їх сімей

Тема 23. Виклики для сфери соціального забезпечення на сучасному етапі

Поява нових категорій громадян, що потребують соціального забезпечення. Нормативно-правове регулювання соціального забезпечення в сучасних умовах. Цифровізація СЗ, доступність соціальних послуг для потребуючих категорій громадян України. Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади. Соціальні послуги, актуальні під час війни. Реформування сфери соціальних послуг. Особливості соціального забезпечення в умовах воєнного стану

Рекомендована література

1. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
2. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 248 с.
4. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. - Львів: Університет банківської справи, 2021. 547 с. Розділ 13. Недержавний сектор соціального забезпечення в Україні .С. 213. Розділ 14. Морально-етичні та психологічні особливості роботи в системі соціального забезпечення. С. 223
5. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект / редкол. ; за наук. ред. А. Я. Кузнецової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник. — Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. — 311 с. /авторський внесок: Розділ 4, підрозділ 4.1. Структура і напрями діяльності вітчизняної системи соціального захисту.-С.178-186
6. Комаринська З. М. До витоків становлення України як соціальної держави //Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс: матеріали ІУ Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ніжин, 04 грудня 2020 р. Ніжин: НДУ ім.. М. Гоголя, 2020. 241 с. - С. 63-65
7. Комаринська З.М. Особливості роботи соціального педагога в об’єднаній територіальній громаді //Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України: тези доповідей ІІІ Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, м. Київ, 13 жовтня 2021 року/ редкол. О.С. Волошкіна та ін. – К.: ІТТА, 2021. – 1463 с.- С. 254-258
8. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2019. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1. С.70-85.
9. Чубук Р. В. Теорія соціальної роботи: методичні вказівки до вивчення курсу : методичні вказівки / Р. В. Чубук. Миколаїв.: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили. 2021. 76 с. (Методична серія ; вип. 364).
10. Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції // Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології: м-ли ІV Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 березня 2018 року, Київ) / За ред. Ю.М. Швалба. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 90-94
11. Семигіна Т. В. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 4. С. 65-75. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_4_2019-65-75.pdf.

12. Семигіна Т.В. Сучасна соціальна робота: чи виправдане стирання меж?
 // Перспективи розвитку соціальної педагогіки в Україні: Матеріали
 круглого столу (24 травня 2018 року, Київ) / за ред. О. В. Чуйко. Київ:
 КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 84-89. URL: <https://bit.ly/2AyaOBy>

Типові тести

1. Продовжіть твердження «На початку ХХ ст. клієнтом для американських соціальних працівників був»

- 1) емігрант
- 2) представник середнього класу
- 3) будь-який суб'єкт, який має проблеми
- 4) малозабезпечена людина або така, що знаходиться за межею бідності.

2. Біопсихологічний підхід Парлмана ґрунтується на таких твердженнях:

- 1) клієнтом є будь-яка людина, котра потребує поради та має нереалізовані потреби матеріального чи клієнта емоційного характеру. Поведінка, індивідуальні якості, соціальний статус, соціальні ролі, набуті чи втрачені, - усе це важливі домінанти, які впливають на зміну життєвої позиції людини та перебування в якості клієнта;
- 2) відносини між соціальним працівником і клієнтом розглядаються як стосунки між психотерапевтом і пацієнтом;
- 3) клієнт визначається як пацієнт, якому необхідно допомогти усвідомити, що джерело проблем знаходиться в ньому самому, і всі труднощі є результатом конфлікту між власними бажаннями клієнта або їх несумісністю;
- 4) ставлення до клієнта базується на цінностях любові - служіння, любові-діяльності на благо іншого.

3. Які є типи клієнтів соціальних служб?

- 1) представники соціально незахищених верств населення - інваліди, сироти, безробітні;
- 2) маргінали та особи, що мають різні відхилення в поведінці;
- 3) всі відповіді є правильними;
- 4) жодна з відповідей не є правильною.

4. До основних напрямків роботи соціальних працівників відносять:

- 1) консультації з проблем сімейного життя й виховання дітей, допомога в професійній переорієнтації, організація групового дозвілля в мікросоціумі, створення клубних, групових та індивідуальних можливостей реалізації

позапрофесійних інтересів, залучення до громадського життя мікросоціуму, допомога маргіналам

- 2) створення клубних, групових та індивідуальних можливостей реалізації позапрофесійних інтересів, залучення до громадського життя мікросоціуму, допомога маргіналам
- 3) консультації з проблем сімейного життя й виховання дітей, допомога в професійній переорієнтації, організація групового дозвілля в мікросоціумі
- 4) допомога в професійній переорієнтації, організація групового дозвілля в мікросоціумі, створення клубних, групових та індивідуальних можливостей реалізації позапрофесійних інтересів

5. Система суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків – це:

- 1) соціальне обслуговування;
- 2) соціальні послуги;
- 3) соціальний захист;
- 4) соціальна робота.

6. Ким надається інформація про сім'ї, які перебувають у СЖО?

- 1) лише органами освіти і науки, органами охорони здоров'я;
- 2) лише органами охорони здоров'я, органами внутрішніх справ;
- 3) органами охорони здоров'я, органами освіти і науки, органами праці та соціального захисту населення, органами внутрішніх справ;
- 4) лише органами праці та соціального захисту населення.

7. Надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у СЖО здійснюється за принципом:

- 1) добровільності вибору;
- 2) без згоди сім'ї;
- 3) без укладання договору із сім'єю про здійснення соціального супроводу;
- 4) правильні відповіді – 2 і 3.

8. Соціальний супровід передбачає:

- 1) обстеження, оцінку потреб, визначення шляхів вирішення основних проблем, сприяння у подоланні складних життєвих обставин;
- 2) оцінку потреб, визначення шляхів вирішення основних проблем;
- 3) визначення шляхів вирішення основних проблем;
- 4) визначення шляхів вирішення основних проблем, сприяння у подоланні складних життєвих обставин.

9. За механізмами фінансування соціальних видатків виділяють системи соціального страхування:

- 1) північноєвропейську систему (Ірландія, Великобританія та скандинавські країни);
- 2) неоліберальну (США);
- 3) азіатську (Китай, Гонконг, В'єтнам).
- 4) Східноєвропейську

10. Що відносять до особливостей управління соціальними службами:

- 1) точне планування та прогнозування
- 2) важливість кінцевого і проміжного результатів управління
- 3) необмеженість використання директивних методів
- 4) пасивне застосування методів мотивації

Навчальна дисципліна «Пенсійне забезпечення в Україні»

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Пенсійне право в системі права соціального забезпечення.

Винекнення пенсійного забезпечення.

Поняття, ознаки а економічна природа пенсій.

Пенсійне забезпечення як вид соціального забезпечення.

Право людини на пенсію.

Тема 2. Пенсійне право України.

Пенсійне право як автономна складова права соціального забезпечення.

Особливості врегульованих нормами права моделей суспільних відносин у сфері пенсійного забезпечення.

Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення.

Міжгалузевий характер пенсійного забезпечення.

Система законодавства пенсійного забезпечення.

Тема 3. Види пенсійних систем в світі

Поняття та класифікація пенсійних систем у світі.

Солідарна (розподільча пенсійна система) у світі.

Обовязкова накопичувальна пенсійна система у світі.

Добровільні (недержавні) пенсійні системи у світі.

Змішані пенсійні системи світу.

Тема 4. Пенсійна система України.

Поняття, загальна характеристика, структура пенсійної системи України

Солідарна система загальнообовязкового державного пенсійного страхування в Україні.

Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні.

Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Тема 5. Загальні положення солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного^[L]_{SEP}страхування.

Суб'єкти солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування .

Єдиний внесок як фінансова основа загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Трудовий та страховий стаж.

Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії.

Тема 6. Види пенсій у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Пенсії за віком у солідарній системі

Пенсії по інвалідності в солідарній системі

Пенсії в зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі.

Тема 7. Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян.

Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян у солідарній системі.

Порядок звернення, підготовки, подання та розгляду документів для призначення пенсії в солідарній системі.

Виплата пенсії.

Індексація та перерахунок пенсії в солідарній системі.

Тема 8. Державне пенсійне забезпечення.

Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб .

Пенсійне забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тема 9. Спеціальне пенсійне забезпечення та дострокові пенсії.

Спеціальне пенсійне забезпечення.

Пенсії за особливі заслуги перед Україною.

Пенсії за віком на пільгових умовах для окремих категорій працівників.

Пенсії за вислугу років артистам театральних-концертних та^[L]_{SEP}інших видовищних закладів .

Дострокові пенсії в системі державного пенсійного забезпечення.

Тема 10. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Поняття та загальна характеристика накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Правовий статус Накопичувального пенсійного фонду.

Інші суб'єкти накопичувальної системи пенсійного страхування.

Пенсійні активи накопичувальної системи пенсійного страхування.

Пенсійні виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування.

Тема 11. Недержавне пенсійне забезпечення.

Сутність недержавного пенсійного забезпечення

Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення

Недержавні пенсійні фонди, їх правовий статус та види

Пенсійні активи недержавного пенсійного забезпечення та управління ними

Пенсійний контракт та пенсійна схема

Пенсійні виплати в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 12. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Поняття, принципи та загальна характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування

Правовий статус роботодавця як страхувальника в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування

Правовий статус застрахованих осіб у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування

Контроль та нагляд у сфері соціального страхування

Види матеріального забезпечення, що надаються за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Соціальне забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

Страхові виплати потерпілим у зв'язку з втратою ними повністю або частково засобів до існування

Надання за рахунок коштів Фонду соціального страхування України послуг з медичної та соціальної допомоги потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Тема 13. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

Поняття та загальна характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття

Управління страхуванням на випадок безробіття

Статус безробітного та його правові наслідки

Допомоги за системою загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття

Соціальні послуги, що надаються безробітним

Тема 14. Соціальні допомоги в системі права соціального забезпечення.

Поняття та загальна характеристика соціальних допомог
 Право соціальної допомоги як підгалузь права соціального забезпечення
 Класифікація соціальних допомог
 Правовідносини з приводу забезпечення соціальними^[1]допомогами
 Принципи права соціальної допомоги

Змістовий модуль 2.

Тема 1: Державні соціальні допомоги.

Поняття та загальна характеристика державних соціальних допомог.
 Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт для визначення права на призначення соціальної допомоги та її розміру.
 Поняття та методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги.

Тема 2: Державна допомога сім'ям з дітьми.

Загальна характеристика державних соціальних допомог сім'ям з дітьми
 Допомога у зв'язку з вагітністю і пологами
 Допомога при народженні дитини
 Допомога при усиновленні дитини
 Допомога на дітей над якими встановлено опіку чи піклування.

Тема 3. Державна допомога сім'ям з дітьми.

Допомога на дітей одиноким матерям
 Строк розгляду документів для призначення державної допомоги
 Виплата державної допомоги сім'ям з дітьми
 Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.

Тема 4. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.

Порядок призначення державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю
 Надбавка за особами з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
 Виплата державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
 Допомога на поховання особи з інвалідністю з дитинства чи дитини з інвалідністю.

Тема 5. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на^[1]пенсію, та особам з інвалідністю.

Загальна характеристика допомоги особам, які не мають права на^[1]пенсію, та особам з інвалідністю.
 Порядок надання державної соціальної допомоги особам, які не мають права на^[1]пенсію, та особам з інвалідністю.
 Державна соціальна допомога на догляд за особою яка не має права на^[1]пенсію, та особам з інвалідністю.

Обчислення середньомісячного сукупного доходу для визначення права на соціальну допомогу та допомогу на догляд.

Виплата соціальної допомоги та допомоги на догляд.

Тимчасова державна соціальна допомога непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату.

Тема 6. Інші види допомог та заходи соціальної підтримки населення.

Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину, або місце проживання їх невідоме.

Щомісячні допомоги окремим категоріям громадян.

Одноразові допомоги в системі державних соціальних допомог.

Одноразова допомога представникам силових структур, волонтерам та “чорнобильцям”.

Житлові субсидії.

Соціальні стипендії студентам (курсантам) ВНЗ.

Допомога на поховання.

Заходи соціальної підтримки вразливих груп населення.

Тема 7. Право соціального обслуговування в системі права соціального забезпечення.

Загальні засади надання соціальних послуг

Співвідношення понять “соціальне обслуговування” і “соціальні послуги”.

Поняття права соціального обслуговування, його предмет та система.

Правовідносини в системі соціального обслуговування.

Система надання соціальних послуг. Порядок надання соціальних послуг.

Фінансування соціальних послуг.

Кадрове забезпечення надання соціальних послуг.

Тема 8. Правові засади реабілітації осіб з інвалідністю.

Особи з інвалідністю та їх місце в українському суспільстві. Інвалідність та її правове регулювання в Україні.

Державна політика в сфері реабілітації осіб з інвалідністю. Громадські організації осіб з інвалідністю.

Фонд соціального захисту інвалідів.

Структура системи реабілітації осіб з інвалідністю.

Діяльність реабілітаційних центрів. Види і форми реабілітаційних заходів.

Тема 9. Соціальні послуги, що надаються фізичним особам органами соціального захисту населення.

Соціальні послуги, що надаються територіальними центрами соціального обслуговування

Організація діяльності територіального центру.

Соціальні послуги та загальні умови їх надання територіальним центром.

Припинення соціального обслуговування в територіальному центрі.

Надання соціальних послуг.

Тема 10. Правове регулювання соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю.

Організація діяльності з надання соціальних послуг сім'ї, дітям та молоді.

Виявлення та ведення обліку дітей службами у справах дітей.

Усиновлення, встановлення опіки і передача дітей до прийомної сім'ї.

Влаштування дітей до дитячого будинку сімейного типу.

Соціальні послуги, що надаються центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Організація соціального обслуговування центрами соціально-психологічної реабілітації дітей.

Соціальна робота щодо попередження насильства в сім'ї.

Тема 11. Соціальні послуги, що надаються дітям установами освіти.

Соціальні послуги що надаються психологічною службою.

Утримання, навчання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування в інтернатних установах.

Утримання, навчання та виховання в інтернатних установах дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку.

Організація діяльності школи соціальної реабілітації.

Соціальні послуги, що надаються навчально-реабілітаційними центрами

Тема 12. Соціальні послуги, що надаються вразливим групам населення установами охорони здоров'я.

Медична допомога населенню.

Утримання дітей у будинках дитини.

Соціальні послуги, що надаються центрами медико-соціальної реабілітації дітей.

Санаторно-курортні заклади охорони здоров'я.

Надання паліативної допомоги закладами охорони здоров'я.

Установлення інвалідності у дітей.

Соціальні послуги, що надаються МСЕК.

Тема 13. Соціальні послуги, що надаються окремим категоріям осіб.

Соціальне обслуговування бездомних громадян і безпритульних.

Соціальні послуги, що надаються особам, які відбувають чи відбували покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі.

Соціальна реабілітація осіб, які постраждали від терористичного акту.

Соціальні послуги, що надаються біженцям та особам які потребують тимчасового захисту.

Ритуальне обслуговування населення.

Рекомендована література

Законодавство

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Вісник Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49. Ст. 376.
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
5. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 лип. 2003 р. № 1057-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 47. Ст. 372.
6. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 лип. 2005 р. № 2747-IV. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
7. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21 лист. 1992 р. № 2811-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.
9. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 1 чер. 2000 р. № 1768-III. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>.
10. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 16 лист. 2000 р. № 2109-III. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23 вер. 1999 р. № 1105-XIV. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.
12. Про захист персональних даних : Закон України від 01 черв. 2004 р. № 2297-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
13. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 8 лип. 2010 р. № 2464-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
14. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21 бер. 1991 р. № 875-XII. *Верховна Рада УРСР* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>.
15. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці й інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від 16 груд. 1993 р. № 3721-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12>.

16. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січ. 2019 р. № 2671-VIII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
17. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовт. 1993 р. № 3551-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.
18. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28 лют. 1991 р. № 796-XII. *Верховна Рада УРСР* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12>.

Спеціальна література

19. Багрій В. Н. Значення «Теорії соціальної роботи» у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. URL: [доступуwww.irbis-nbuv.gov.ua](http://www.irbis-nbuv.gov.ua).
20. Головатий С. Тріада європейських цінностей – верховенство права, демократія, права людини – як основа українського конституційного ладу. *Право України*. 2015. №1. С. 13-92.
21. Горелов Д. Роль громадянського суспільства у реформуванні системи надання соціальних послуг населенню. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/desember08/28.htm>.
22. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги : навч. посіб. К.: Вид. дім «Слово», 2015. 224 с.
23. Кадикало О.І. Особливості нормативно-правового забезпечення соціального захисту окремих верств населення в Україні. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2021. № 3.
24. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні: монографія. К., 2015. 244 с.
25. Кадикало О.І. Особливості правового регулювання накопичувальної системи пенсійного забезпечення в Україні: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції “Problems of practical application of innovations, methodology and experience”, 15-16 квітня 2021р., Лісабон, Португалія
26. Правове регулювання соціального забезпечення: Навчально-методичний посібник/ Кадикало О. І., Комаринська З. М. – Л:УБС. 2021. 68 с.
27. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / [О. М. Ярошенко та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук О. М. Ярошенка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2015. 455 с.
28. Соціальне забезпечення в Україні : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Кузнєцової А.Я., Скринник З.Е., Семів Л.К. – Л. : Університет банківської справи, 2020. - 462с.
29. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект / редкол.; за наук. ред. А. Я. Кузнєцової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник. К.: ДВНЗ «Університет банківської справи». 2019. 311 с. /Кадикало О.І., Розділ 5

Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України

2. <http://www.nbuv.gov.ua> — Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
3. <http://www.rada.kiev.ua> — Бібліотека Верховної Ради України
4. <http://www.scilib.uniy.kiev.ua> — бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
5. <http://www.ukma.kiev.ua> — наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія
6. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> - Форум права (електронне наукове фахове видання)
7. *Офіційне представництво Президента України* // Режим доступу: www.president.gov.ua
8. *Урядовий портал : єдиний портал органів виконавчої влади України* // Режим доступу: www.kmi.gov.ua
9. *Верховний Суд України: інформаційний сервер* // Режим доступу: www.scourt.gov.ua

Типові тести

1. Ануїтет - це:

- 1) пенсійна виплата за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи, а у випадках, передбачених законом - на індивідуальному пенсійному рахунку учасника недержавного пенсійного фонду;
- 2) фізична особа, яка відповідно до Закону підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню;
- 3) сума приросту вартості пенсійних активів Накопичувального пенсійного фонду за визначений проміжок часу;
- 4) державна соціальна гарантія, розмір якої визначається цим Законом; мінімальний страховий внесок - сума коштів, що визначається розрахунково як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру єдиного внеску.

2. Накопичувальний пенсійний рахунок – це:

- 1) цільовий позабюджетний фонд, який створюється відповідно до закону, акумулює страхові внески застрахованих осіб, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках та інвестуються з метою отримання інвестиційного доходу на користь застрахованих осіб;
- 2) частина персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку, яка відображає стан пенсійних активів застрахованої особи в накопичувальній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- 3) величина, що визначається відповідно до Закону для обрахування страхового стажу при обчисленні розміру пенсії у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- 4) пенсійна виплата за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи.

3. Суб'єктами солідарної системи пенсійного забезпечення є:

- 1) застраховані особи, а в окремих випадках, визначених цим Законом, - члени

їхніх сімей та інші особи; страхувальники; Пенсійний фонд; уповноважений банк; підприємства, установи, організації (далі - організації), що здійснюють виплату і доставку пенсій.

2) Пенсійний фонд; уповноважений банк; підприємства, установи, організації (далі - організації), що здійснюють виплату і доставку пенсій;

3) застраховані особи, а в окремих випадках, визначених цим Законом, - члени їхніх сімей та інші особи; страхувальники; Пенсійний фонд;

4) Пенсійний фонд; уповноважений банк.

4. Виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються:

1) види пенсійного забезпечення; умови участі в пенсійній системі чи її рівнях;

2) пенсійний вік для чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат; джерела формування коштів, що спрямовуються на пенсійне забезпечення;

3) умови, норми та порядок пенсійного забезпечення; організація та порядок здійснення управління в системі пенсійного забезпечення;

4) всі відповіді вірні.

5. Пенсійний фонд є:

1) державним органом виконавчої влади;

2) державним органом в системі ВРУ і здійснює свою діяльність на підставі статуту;

3) самоврядною неприбутковою організацією і здійснює свою діяльність на підставі статуту, який затверджується його правлінням.

4) неприбутковою організацією і здійснює свою діяльність на підставі статуту

6. Коефіцієнт страхового стажу – це:

1) пенсійна виплата за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи, а у випадках, передбачених законом - на індивідуальному пенсійному рахунку учасника недержавного пенсійного фонду;

2) величина, що визначається відповідно до закону для обрахування страхового стажу при обчисленні розміру пенсії у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

3) сума приросту вартості пенсійних активів Накопичувального пенсійного фонду за визначений проміжок часу;

4) державна соціальна гарантія, розмір якої визначається цим Законом;

мінімальний страховий внесок - сума коштів, що визначається розрахунково як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру єдиного внеску.

7. Мінімальний страховий внесок – це:

1) сума коштів, що визначається розрахунково як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, встановлених законом, на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід);

2) частина персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку,

яка відображає стан пенсійних активів застрахованої особи в накопичувальній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

3) величина, що визначається відповідно до Закону для обрахування страхового стажу при обчисленні розміру пенсії у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

4) пенсійна виплата за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи.

8. Суб'єктами системи накопичувального пенсійного забезпечення є:

1) особи, на користь яких здійснюються накопичення; особи, які або від імені яких здійснюються перерахування внесків (вкладники); Накопичувальний фонд; недержавні пенсійні фонди; юридичні особи, які здійснюють діяльність із адміністрування недержавних пенсійних фондів, управління та зберігання пенсійних активів; страхові організації; банківські установи;

2) Накопичувальний фонд; недержавні пенсійні фонди; юридичні особи, які здійснюють діяльність із адміністрування недержавних пенсійних фондів, управління та зберігання пенсійних активів;

3) недержавні пенсійні фонди; юридичні особи, які здійснюють діяльність із адміністрування недержавних пенсійних фондів, управління та зберігання пенсійних активів; страхові організації; банківські установи;

4) особи, на користь яких здійснюються накопичення; особи, які або від імені яких здійснюються перерахування внесків (вкладники).

9. В солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати:

1) пенсія за віком; пенсія по інвалідності;

2) пенсія у зв'язку з втратою годувальника;

3) пенсія за віком; пенсія по інвалідності; пенсія у зв'язку з втратою годувальника;

4) пенсія по інвалідності; пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

10. У разі смерті пенсіонера право на отримання призначеної довічної пенсії з установленим періодом мають:

1) Право анулюється після смерті пенсіонера;

2) Право мають спадкоємці, зазначені в договорі страхування;

3) Визначена державою сума виплачується рідним;

4) Немає правильної відповіді.

11. Скільки років після смерті, персоніфіковані відомості, внесені до персональної електронної облікової картки застрахованої особи, зберігаються на паперових носіях:

а) 100 років

б) 75 років

в) 1 рік

г) 20 років

12. Характерними ознаками довгострокових пенсій є:

- 1) призначається особі одночасно з наявним видом пенсії або пізніше; на момент її призначення особа має бути громадянином України; перелік заслуг перед Україною точно вказаний у законі; ініціатором призначення виступає сама особа, а не різні громадські та державні органи; призначається у вигляді надбавки до пенсії;
- 2) коло осіб, умови і порядок призначення вичерпно вказані в законі; основною умовою виникнення права на пенсію є зайнятість установленої законом тривалості на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності; призначення пенсії пов'язується з припиненням трудової діяльності на відповідних посадах; джерелом виплати є кошти Державного бюджету України.
- 3) регулярні щомісячні виплати особі до досягнення нею зазначеного пенсійного віку; виплачуються в грошовій формі; джерелом виплат є кошти Державного бюджету України; коло їх отримувачів є вичерпним; підстави для надання пенсії вказані в законі і не пов'язані з умовами праці.
- 4) загальний стаж роботи, як правило, до уваги не береться; основною умовою виникнення права на пенсію є зайнятість установленої законом тривалості на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності; виплачується грошовій формі.

13. Виплата одноразової грошової допомоги при звільненні зі служби НЕ здійснюється:

- 1) особам, які проходили службу в органах внутрішніх справ, мали календарну вислугу не менше трьох років і до 7 листопада 2018 року були звільнені із служби.
- 2) при звільненні зі служби особам рядового, сержантського, старшинського та офіцерського складу та деяким іншим особам, які мають право на пенсію
- 3) у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, закінченням строку контракту
- 4) у зв'язку з прямим підпорядкуванням близькій особі, систематичним невиконанням умов контракту командуванням.

14. Пенсії по інвалідності особам, які мають право на пенсію за Законом «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» НЕ призначаються в разі:

- 1) інвалідність настала не пізніше 6 місяців після звільнення зі служби але внаслідок захворювання (травми, поранення, контузії, каліцтва тощо), яке виникло в період проходження військової служби
- 2) якщо інвалідність настала в період проходження ними служби
- 3) інвалідність під час перебування в полоні або заручником
- 4) перебуваючи в полоні або заручником, не вчинила злочину проти миру і людства.

Навчальна дисципліна « Соціальні пільги та державні допомоги в системі соціального забезпечення »

Тема 1. Загальна характеристика соціальних допомог в Україні

Поняття соціальної допомоги та її значення в системі соціального забезпечення. Принципи надання соціальних допомог. Правове регулювання надання соціальних допомог в Україні. Форми надання соціальних допомог. Види соціальних допомог. Державні соціальні стандарти та нормативи виплати соціальних допомог. Джерела фінансування витрат на виплату соціальних допомог.

Тема 2. Страхові соціальні допомоги

Поняття та види страхової соціальної допомоги. Умови призначення та виплати страхових соціальних допомог. Суб'єкти зобов'язані здійснювати виплату соціальних допомог. Страхова соціальна допомога на випадок безробіття. Страхова соціальна допомога у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Страхова соціальна допомога у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням.

Тема 3. Державні соціальні допомоги

Поняття державної соціальної допомоги. Соціальні ризики як підстави призначення державної соціальної допомоги. Критерії визначення розміру державної соціальної допомоги. Суб'єкти-одержувачі державних соціальних допомог. Суб'єкти які призначають державну соціальну допомогу.

Тема 4. Соціальні допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Поняття та значення соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям (МС). Правове забезпечення надання соціальних допомог МС. Порядок призначення та виплати державної соціальної допомоги МС. Критерії визначення розміру та форми надання державної соціальної допомоги МС. Компенсації та інші додаткові гарантії для МС.

Тема 5. Соціальні допомоги сім'ям з дітьми.

Поняття та види державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми. Порядок призначення та виплати соціальної допомоги сім'ям з дітьми. Соціальна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами. Соціальна допомога при народженні дитини. Соціальна допомога по догляду за дитиною до досягнення нею 3-річного віку. Соціальна допомога на дітей над якими встановлено опіку чи піклування. Соціальна допомога одинокій матері. Соціальна допомога при усиновленні дитини.

Тема 6. Соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.

Соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю: поняття та правове регулювання. Правові підстави призначення соціальної допомоги: особам, які не мають права на пенсію; особам з

інвалідністю. Види державної соціальної допомоги: допомога особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю; державна соціальна допомога на догляд. Порядок призначення соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю. Способи отримання та тривалість виплати соціальної допомоги.

Тема 7. Соціальні допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Поняття внутрішньо переміщеної особи. Порядок отримання соціальної допомоги внутрішньо переміщеною особою. Джерела фінансування виплат соціальних допомог внутрішньо переміщеним особам. Розміри та види соціальних допомог для внутрішньо переміщених осіб.

Тема 8. Інші види державних соціальних допомог.

Державна соціальна допомога на догляд. Компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги на професійній основі. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг.

Рекомендована література

1. Реалії та перспективи розвитку соціальної сфери в умовах децентралізації / Чечель А.О., Тарасенко Д.Л., Сухова К.К. / Проблеми та перспективи розвитку державного управління в умовах реформування: [колективна монографія] / Заг. ред. Чечель А.О., Хлобистов Є.В. – Бельско-Бяла (Польща): Вища школа економіки та гуманітаристики, 2017.– С.272-287.
2. Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади: роз'яснення для керівників органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства (від 29.12.2020) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pidgorodne.otg.dp.gov.ua/storage/app/sites/92/uploaded-files/yasnennya-dlya-kerivnikiv-organiv-mistseвого-samovryaduvannya.pdf>
3. Яфінович О.Б. Особливості фінансування соціального захисту в Україні // Яфінович О.Б. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки – Х., 2015. Вип. 12. частина 3. – С. 195-199.
4. Буздуган Я. Поняття, принципи, форми фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/960/>
5. Гнатенко К.В. Принципи соціального забезпечення - основа галузі права соціального забезпечення. Прикарпатський юридичний вісник № 2(31). 2020. С.52-55. ([https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2\(31\).564](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2(31).564))
6. Пігуль Н., Люта О. Бойко А. Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні. Вісник НБУ, січень 2015 р. С. 30-35
7. Руженський М. М. Трансформація інститутів соціального захисту населення в транзитивній економіці. дис. на здобуття наукового ступеня д.е.н. К.: 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.01/2016/Ruzhenskyj_diss.PDF

8. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні – реальний стан та перспективи реформування [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_law_areas_publ_2028_ua_law.pdf
9. Соціальна політика: політико-правові засади та особливості управління соціальними процесами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/27137/>
10. Стойка А. Фінансування соціальної сфери: джерела і шляхи диверсифікації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02\(5\)/10savdsd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02(5)/10savdsd.pdf)

Інформаційні ресурси:

11. <http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України
12. <http://www.nbuv.gov.ua> — Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
13. <http://www.rada.kiev.ua> — Бібліотека Верховної Ради України
14. <http://www.scilib.uniy.kiev.ua> — бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
15. <http://www.ukma.kiev.ua> — наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія
16. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> - Форум права (електронне наукове фахове видання)
17. *Офіційне представництво Президента України // Режим доступу: www.president.gov.ua*
18. *Урядовий портал : єдиний портал органів виконавчої влади України // Режим доступу: www.kmi.gov.ua*
19. *Верховний Суд України: інформаційний сервер // Режим доступу: www.scourt.gov.ua*

Типові тести

- 1. Назвіть основну концепцію обґрунтування сфери соціально-забезпечувальних відносин:**
 - а) концепція договірної природи виникнення цих відносин
 - б) концепція законодавчої регламентації соціально-забезпечувальних відносин
 - в) концепція фінансування за рахунок спеціальних фінансових джерел
 - г) концепція індивідуальної форми розподілу

- 2. Сукупність відповідних періодів, протягом яких особа самостійно або на її користь інші уповноважені суб'єкти сплачують страхові внески до спеціалізованих страхових фондів, це:**
 - а) спеціальний стаж
 - б) страховий стаж
 - в) трудовий стаж
 - г) загальнообов'язкове державне соціальне страхування

3. Середньомісячним сукупним доходом сім'ї вважається:

- а) обчислений у середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї з усіх джерел надходжень протягом шести місяців, що передують місяцю звернення за призначенням державної соціальної допомоги;
- б) обчислений у середньому за шість місяців дохід усіх членів сім'ї з усіх джерел надходжень протягом 12 місяців, що передують місяцю звернення за призначенням державної соціальної допомоги;
- в) обчислений у середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї з одного вибраного на їх розсуд джерела надходжень протягом шести місяців, що передують місяцю звернення за призначенням державної соціальної допомоги;
- г) обчислений у середньому за місяць дохід одного члена сім'ї з усіх джерел надходжень протягом шести місяців, що передують місяцю звернення за призначенням державної соціальної допомоги.

4. Вкажіть з якою періодичністю виплачується державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям:

- а) один раз на місяць за місцем реєстрації;
- б) два рази на місяць за місцем проживання уповноваженого представника сім'ї ;
- в) один раз на три місяці за місцем проживання уповноваженого представника сім'ї ;
- г) два рази впродовж періоду призначення й виплати.

5. Якого страхового стажу повинен набути безробітний, щоб допомога по безробіттю йому була призначена у розмірі 60% від середньої заробітної плати (доходу):

- а) понад 10 років
- б) від 6 до 10 років
- в) до 4-х років
- г) до 6-ти років

6. Система суспільних відносин для створення завдяки мережі соціального страхування, бюджету та іншого фінансування достатніх умов для життя і діяльності осіб, які з незалежних від них обставин втратили засоби до існування – це:

- а) соціальна держава
- б) соціальне забезпечення
- в) соціальне партнерство
- г) соціальне право

7. Загальними суб'єктами, які отримують соціальне забезпечення, є:

- а) ветерани праці
- б) ветерани військової служби
- в) безробітні
- г) учасники бойових дій

8. Метою соціального страхування є:

- а) дозволяють диференціювати джерела права соціального забезпечення;
- б) дозволяють залучати кошти приватних осіб для фінансування соціального забезпечення;
- в) збільшують коло суб'єктів, які отримують соціальне забезпечення;
- г) перерозподіл соціальних витрат між роботодавцями, найманими працівниками чи іншими заінтересованими особами, які підлягають соціальному страхуванню і державою для часткової або повної компенсації втраченого заробітку, а також компенсації потреб, які виникли при настанні страхового випадку.

9. Яким буде розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності, якщо страховий стаж застрахованої особи не перевищує 5 років:

- а) 90% середньої заробітної плати (доходу)
- б) 20% середньої заробітної плати (доходу)
- в) 100% середньої заробітної плати (доходу)
- г) 60% середньої заробітної плати (доходу)

10. Спеціальними суб'єктами, які отримують соціальне забезпечення, є:

- а) сім'я
- б) діти війни
- в) малозабезпечені сім'ї
- г) біженці

11. Соціальне забезпечення за рахунок асигнувань з бюджету може фінансуватися наступними шляхами:

- а) пряме асигнування з Державного або місцевих бюджетів;
- б) відшкодування страховим фондам з державного бюджету коштів на надання деяких видів соціального забезпечення;
- в) субсидії з місцевого бюджету відомчим бюджетам;
- г) виділення коштів на відшкодування збитків, заподіяних застрахованою особою, з соціальних страхових фондів .

12. За змістом соціальні пільги можна поділити на:

- а) адресні
- б) медико-реабілітаційні
- в) допоміжні
- г) професійно-побутові

13. Зародження соціального права пов'язують із:

- а) станом регулювання ринку праці
- б) розвитком правової системи
- в) появою правових держав
- г) зменшенням впливу публічних галузей права

14. Які ознаки характеризують соціальні ризики:

- а) спосіб витрачання грошових засобів на соціальне забезпечення
- б) коло суб'єктів;
- в) закріплення їх у законодавстві саме як обставин, внаслідок настання яких особа може потребувати допомоги держави чи суспільства не є обов'язковим;
- г) наявність чи відсутність страхового стажу.

15. Пенсійне страхування в Україні існує у наступних формах:

- а) загальнообов'язкове недержавне пенсійне страхування
- б) солідарна форма недержавного пенсійного страхування
- в) пенсійне страхування суб'єктів підприємницької діяльності
- г) загальнообов'язкове державне пенсійне страхування

Навчальна дисципліна «Соціальне страхування»**Тема 1. Сутність, принципи і роль соціального страхування**

1. Предмет і завдання курсу. Його зв'язок з іншими теоретичними й прикладними навчальними економічними дисциплінами.
2. Склад, структура та послідовність викладання курсу. Визначення та економічна сутність соціального страхування. Суб'єкти й об'єкти соціального страхування.
3. Місце соціального страхування в системі економічних категорій. Функції соціального страхування як складової соціальної політики: захисна, компенсаційна, відтворювальна, перерозподільна, стабілізуюча.
4. Принципи соціального страхування: особистої відповідальності, солідарності, обов'язковості, організаційного само управління, державного регулювання. Система соціальних гарантій населення: соціальні нормативи та джерела фінансування соціальних гарантій.

Тема 2. Виникнення та етапи розвитку соціального страхування.

1. Страхові фонди як основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту.
2. Державні цільові фонди: соціальні, економічні. Шляхи утворення державних цільових фондів.
3. Види загально обов'язкового державного соціального страхування в залежності від страхового випадку: пенсійне страхування; медичне страхування; страхування на випадок безробіття; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання; недержавне соціальне страхування; інші види страхування, визначені законами України.
4. Взаємозв'язок соціальних послуг і соціального страхування. Роль соціального страхування у відновленні й збереженні працездатності робітників та гарантуванні матеріального забезпечення громадян, які втратили працездатність або не мали її.

5. Актуальність соціального страхування для України. Чинники, що обумовлюють необхідність розвитку соціального страхування в Україні.
6. Правові основи діяльності з надання соціальних послуг.

Тема 3. Державне регулювання соціального страхування

1. Мета й форми державного регулювання діяльності в системі надання соціальних послуг в Україні. Органи, які здійснюють державне регулювання у сфері соціального страхування, відповідно до його видів.
2. Контроль за діяльністю страхових фондів. Захист прав споживачів соціальних послуг.
3. Засоби державного нагляду.
4. Співпраця та координація діяльності між органами, що здійснюють державне регулювання соціального страхування. Організація та контроль за наданням соціальних послуг.
5. Роль та місце Кабінету Міністрів України в державному регулюванні розвитку соціального страхування.

Тема 4. Фінансове забезпечення соціального страхування

1. Впровадження єдиного соціального внеску.
2. Особливості розвитку державної системи страхового фонду документації. Реформування системи пенсійного забезпечення.
3. Впровадження державних соціальних стандартів у сфері медичного обслуговування.
4. Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування

Тема 5. Страхування тимчасової втрати працездатності

1. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
2. Мета створення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
3. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг Фонду. Формування джерел надходження у Фонд. Напрямки використання коштів Фонду.
4. Розрахунок страхового стажу.
5. Види фінансово-економічного забезпечення та соціальних послуг у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
6. Управління Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

7. Бюджет та облік страхових засобів Фонду соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Фінансування страхових відшкодувань, соціальних послуг та профілактичних заходів.

Тема 6. Медичне страхування та його основні види.

1. Суб'єкти й об'єкти медичного страхування. Роль медичного страхування в забезпеченні потреб робітника в страховому захисті.
2. Добровільне медичне страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати.
3. Права й обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку.
4. Медичне страхування громадян, які перетинають кордон.
5. Шляхи підвищення ефективності добровільного медичного страхування.

Тема 7. Страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання

1. Економічна сутність та роль Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання. Завдання Фонду.
2. Принципи страхування від нещасних випадків. Суб'єкти й об'єкти страхування від нещасних випадків.
3. Основні поняття: нещасний випадок та професійне захворювання. Види страхування від нещасних випадків.
4. Добровільне страхування від нещасних випадків.
5. Управління Фондом соціального страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду соціального страхування від нещасних випадків, що пов'язані з координацією страхової діяльності.
6. Фінансування страхових відшкодувань, соціальних послуг та профілактичних заходів. Нагляд у сфері страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання.

Тема 8. Страхування на випадок безробіття

1. Поняття та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне.
2. Соціальні гарантії як форма забезпечення достатнього рівня суспільного добробуту. Порядок надання матеріальної допомоги з безробіття. Управління Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
3. Органи нагляду у сфері страхування на випадок безробіття.

Тема 9. Пенсійне страхування

1. Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Пенсійний фонд України як самостійна фінансова установа. Завдання Пенсійного фонду.

2. Джерела надходження в Пенсійний фонд. Платники збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Об'єкти оподаткування для платників.
3. Переваги та недоліки системи пенсійного забезпечення в Україні. Напрямки використання коштів Пенсійного фонду.
4. Поняття «пенсія». Види пенсій: трудові, соціальні. Чинники, що обумовлюють розмір ресурсів соціального страхування, що направлені на пенсійне забезпечення: демографічні, економічні. Місце пенсійного забезпечення в економіці України. Актуальність пенсійного страхування в системі економічних відносин.
5. Мета та завдання Пенсійної реформи. Добровільне страхування додаткової пенсії. Умови призначення та розміри пенсії. Пенсії за віком при неповному стажі роботи.
6. Строки призначення пенсій. Порядок і умови перерахування пенсій. Право вибору державної пенсії або надбавки до трудової пенсії.

Тема 10. Недержавне соціальне страхування

1. Недержавне пенсійне страхування: економічна сутність та роль у системі соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти недержавного пенсійного страхування.
2. Недержавні пенсійні фонди: відкриті, корпоративні, професійні. Послуги недержавних пенсійних фондів. Доходи та витрати недержавних пенсійних фондів.
3. Асоціація недержавних пенсійних фондів України: мета та основні завдання. Договір про недержавне пенсійне страхування: особливості складання для фізичних та юридичних осіб.
4. Іноземний досвід недержавного пенсійного страхування.

Тема 11. Іноземний досвід у сфері соціального страхування

1. Особливості соціального страхування в Швеції.
2. Оцінка розвитку соціального забезпечення робітників у Німеччині.
3. Соціальні технології США.
4. Роль місцевого самоврядування в реалізації соціальних гарантій населення в Польщі.
5. Медичне соціальне страхування в Ізраїлі.

Тема 12. Напрямки вдосконалення соціального страхування

1. Управління страховими фондами: держава та представники суб'єктів соціального страхування.
2. Розвиток нормативно - законодавчого забезпечення. Особливості розвитку державної системи страхового фонду документації.
3. Забезпечення економічного розвитку та формування його соціального ресурсу діючою системою пільг та субсидій у сфері соціальної допомоги населенню.
4. Підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів для надання суспільно необхідних послуг.

5. Посилення механізму регулювання соціального захисту на випадок безробіття. Упровадження державних соціальних стандартів у сфері медичного обслуговування населення.

Рекомендована література

Навчальна література:

1. Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. Соціальне страхування: навч. посібник - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 208 с.
2. Внукова Н. М., Кузьминчук Н. В. Соціальне страхування : навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 352 с.
3. Кропельницька С.О. Соціальне страхування: Навчальний посібник / кропельницька С.О., Солоджук Т.В. - Івано-Франківськ, ПП Курилюк, 2010. - 247 с.
4. Кропельницька С.О., Солоджук Т.В. Соціальне страхування: навч. посіб./С.О.Кропельницька, Т.В.Солоджук. - [Вид. 2-е, доп. та пероб.] - ІваноФранківськ: ПП Бойчук, 2012. - 326 с.
5. Мальований М.І. Соціальне страхування : навчальний посібник / М.Мальований, П. Бечко, В.Бечко. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 491 с.

Законодавство:

1. Конституція України, № 254к/96–ВР: Затверджено Верховною Радою України 28 червня 1996 р.
2. Господарський кодекс України, № 436–IV від 16.01.2003 р. зі змінами і доповненнями
3. Цивільний кодекс України, № 435–IV від 16.01.2003 р. зі змінами і доповненнями
4. Бюджетний кодекс України, № 2456–VI від 08.07.2010 зі змінами і доповненнями
5. Податковий кодекс України, № 2755–VI від 02.12.2010 зі змінами і доповненнями
6. Закон України «Про громадські об'єднання», № 4572–VI від 22.03.2012
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», № 1533-III від 02.03.2000 зі змінами і доповненнями <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
8. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», № 2464–VI від 08.07.2010 поточна редакція — Редакція від 29.01.2024, підстава - [3317-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
9. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення», № 1057–IV від 09.07.2003 зі змінами і доповненнями .Редакція від 01.01.2024, підстава - [1953-IX, 1909-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
10. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» Редакція від 31.03.2023, підстава - [2849-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua..>
3. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
7. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com>
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua/>

Типові тести

1. Джерелами формування коштів Фонду соціального страхування є:

- 1) страхові внески страхувальників та застрахованих осіб
- 2) суми фінансових санкцій
- 3) доходи від розміщення тимчасово вільних коштів
- 4) усі відповіді вірні

2. До спеціальних фондів соціального страхування в Україні не входить:

- 1) фонд страхування від нещасного випадку на виробництві
- 2) фонд страхування з тимчасової непрацездатності.
- 3) фонд соціального страхування на випадок безробіття
- 4) фонд пенсійного соціального страхування

3. На добровільних засадах брати участь у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні не можуть:

- 1) громадяни України, які працюють за межами території України і не застраховані в системі соціального страхування країни, в якій вони перебувають;
- 2) громадяни України, які працюють за межами території України і застраховані в системі соціального страхування країни, в якій вони перебувають;
- 3) фізичні особи, які виконують роботи згідно з цивільно-правовими угодами;
- 4) особи, які забезпечують себе роботою самостійно.

4. Період отримання виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії у зв'язку з інвалідністю):

- 1) включається до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески, виходячи з розміру мінімального страхового внеску.
- 2) не включається до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески, виходячи з розміру мінімального страхового внеску.
- 3) включається до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески, виходячи з середнього розміру страхового внеску.

5. Перші п'ять днів тимчасової непрацездатності оплачує:

- 1) власник або уповноважений ним орган за рахунок коштів підприємства
- 2) ФСС НВВ
- 3) МСЕК
- 4) Пенсійний фонд

6. Система взаємодоповнюючого соціального захисту не включає в себе такі складові елементи:

- 1) державне соціальне забезпечення;
- 2) корпоративні соціальні програми;
- 3) фінансове соціальне страхування

7. Страхова виплата може бути припинена:

- 1) якщо з'ясувалося, що виплати призначено на основі неправдивих відомостей;
- 2) якщо страховий випадок настав внаслідок навмисного наміру заподіяння собі травми;
- 3) на весь час, протягом якого потерпілий перебуває на державному утриманні, за умови, що частка виплати, яка перевищує вартість такого утримання, надається особам, які перебувають на утриманні потерпілого;
- 4) усі відповіді вірні

8. Страхові соціальні фонди є:

- 1) самоврядними некомерційними організаціями. Їх кошти не включаються до складу Державного бюджету України;
- 2) самоврядними некомерційними організаціями. Їх кошти включаються до складу Державного бюджету України;
- 3) Комерційними організаціями. Їх кошти не включаються до складу Державного бюджету України;
- 4) некомерційними організаціями.

9. ФСС НВВ може відмовити у страховій виплаті застрахованому, якщо мали місце:

- 1) навмисні дії потерпілого, спрямовані на створення умов для настання страхового випадку, якщо це встановлено комісією з розслідування страхового випадку;
- 2) подання роботодавцем або потерпілим свідомо неправдивих відомостей про страховий випадок;

- 3) вчинення застрахованим умисною злочину, що призвів до настання страхового випадку;
- 4) усі відповіді вірні.

10. Суб'єктами солідарної пенсійної системи не є:

- 1) Пенсійний фонд
- 2) Уповноважений банк
- 3) Страхувальники
- 4) Накопичувальний фонд

11. Сукупність відповідних періодів, протягом яких особа самостійно або на її користь інші уповноважені суб'єкти сплачують страхові внески до спеціалізованих страхових фондів, це:

- а) спеціальний стаж
- б) страховий стаж
- в) трудовий стаж
- г) загальнообов'язкове державне соціальне страхування

12. Суб'єктами соціально-страхових відносин є:

- а) суб'єкти, які надають соціальне забезпечення
- б) спеціальні суб'єкти
- в) загальні суб'єкти
- г) страхувальники

13. Яким повинен бути страховий стаж безробітного щоб допомога по безробіттю йому було призначено у розмірі 70% від середньої заробітної плати (доходу):

- а) понад 8 років
- б) понад 10 років
- в) від 5 до 10 років
- г) від 2 до 6 років

14. Види соціального страхування:

- а) державне загальнообов'язкове соціальне страхування
- б) недержавне соціальне страхування
- в) страхування у зв'язку із вагітністю і пологами
- г) страхування цивільної відповідальності

15. Суть принципу соціального страхування для права соціального забезпечення полягає:

- а) соціальне страхування є індивідуальною формою захисту матеріальних інтересів людини;
- б) соціальне страхування – це колективна форма захисту людей, які зазнали впливу соціального ризику;
- в) надання соціального забезпечення виключно особам застрахованим в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;

г) основним видом соціального забезпечення є страхові виплати.

Навчальна дисципліна «Соціальні відносини»

Тема 1. Поняття соціальної структури суспільства, основні стратегії інтерпретації соціальної структури та їх особливості

Розуміння категорії «суспільство». Визначення та ознаки суспільства. Теорії суспільства. Теорія соціальної стратифікації. Поняття про соціальну систему та структуру суспільства. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації.

Тема 2. Структури життєвого світу, механізми соціалізації та повсякденних обмінів в їх конструюванні, феномени традиції та рутини – їх значення в розумінні соціальних відносин повсякдення.

Структура життєвого світу особистості. Межі життєвого світу особистості. Властивості. Типи життєвих світів. Розвиток життєвого світу. Буденність і святковість у життєвому світі особистості.

Тема 3. Види соціальних структур та їх специфічні властивості; дисфункціональність структури суспільства та її соціальні наслідки.

Соціальна структура суспільства: основні види та елементи. Теорія соціальної стратифікації. Трансформація соціальної структури українського суспільства. Соціально-класова, соціально-територіальна, соціально-демографічна структури. Соціальна ієрархія. Соціальна стратифікація. Соціальна диференціація.

Тема 4. Поняття соціальних відносин, різновиди соціальних відносин в суспільстві.

Соціальні відносини, аналітичні різновиди соціальних відносин у суспільстві, їх роль у формуванні соціальної структури суспільства. Класифікація соціальних відносин. Соціальні відносини та соціальні зв'язки, соціальна взаємодія.

Тема 5. Реляційна концепція соціальної структури та соціальних відносин П. Штомпки

Зміст реляційної концепції соціальної структури та соціальних відносин П. Штомпки та перспективи її застосування у соціологічних дослідженнях.

Тема 6. Роль економічного та культурного капіталів в соціальному відтворенні та боротьбі за життєві шанси; соціальні параметри економічного та культурного капіталів

Роль економічної науки у соціальному розвитку. Роль культури у соціально-економічному розвитку. Важливість і неоднозначність теорії П. Бурдьє: концептуальна модель широкого розуміння капіталу.

Тема 7. Соціальні позиції, соціальні дистанції та способи їх вимірювання

Соціальні показники та їх трансформація на різних етапах. Соціальна дистанція між різними категоріями і групами в українському суспільстві. Поняття висоти стратифікації.

Тема 8. Узагальнений соціальний статус індивіда.

Поняття соціального статусу. Соціальні статуси і ролі – головні сполучні елементи соціальної структури суспільства. Соціальний статус і соціальні ролі особистості. Особистість у системи соціальних зв'язків. Статус індивіда та способи його соціологічного дослідження. Державна програма «Безбар'єрності».

Тема 9. Соціальні ідентичності; способи соціологічного вимірювання ідентичностей

Соціологічні підходи до проблем ідентифікації та ідентичності. Аналіз теоретичних підходів до вивчення феномену ідентичності. Ідентичність в теорії соціального конструктивізму.

Тема 10. Норми і правила як чинник структурування соціальних відносин

Концепт «подвійної інституціоналізації», його застосування для пояснення трансформаційних структур. Соціальне регулювання та його складові: норми і правила.

Тема 11. Роль довіри в структуруванні соціальних відносин; феномен культури недовіри

Довіра у сучасному соціумі. Довіра як соціальне явище: типологічний аналіз. Довіра як феномен соціальної реальності. Способи соціологічного вивчення соціальної довіри. Виникнення синдрому недовіри. Феномен соціальної недовіри.

Тема 12. Соціальні відносини в релігійно-конфесійному полі; феномен релігійності

Релігія та основні соціальні інститути суспільства. Складові компоненти релігійності. Релігійний фактор у світовій політиці. Феномен «політичної релігії». Релігійні аспекти розвитку міжнародних відносин.

Тема 13. Національно-етнічні процеси в сучасних європейських та українському суспільствах та їх вплив на системну інтеграцію та соціальну солідаризацію.

Основні поняття: етнос і нація, етносоціологія та етнографія. Їх визначення, спільні й відмінні ознаки. Примордіалістський і конструктивістський підходи до розуміння етносу і нації. Етнонаціональні конфлікти: причини, можливості уникнення чи неминучість розв'язання.

Тема 14. Зміни в класовій структурі сучасних суспільств, феномен класових конфліктів та способи його соціологічного дослідження

Сучасне українське суспільство, його класова структура. Особливості змін структури українського суспільства в контексті постсоціалістичних трансформацій та в епоху глобалізації. Соціально-класова структура сучасних суспільств. Характеристика основних концепцій соціальної структури. Класові конфлікти: причини їх виникнення та методи розв'язання.

Тема 15. Зв'язок соціальної структури та ціннісних координат соціальної дії, ціннісні конфлікти і солідарності в сучасному українському суспільстві
Теорія соціальної дії. Типологія соціальної дії. Ідеї соціальної дії /поведінки/ в теоретичних концепціях М. Вебера, Т. Парсонса, Р. Мертонна. Ціннісні орієнтації в сучасному українському суспільстві. Теорії солідарності та конфлікту. Сучасні теоретичні концепції конфлікту. Роль соціальних цінностей у забезпеченні безпеки суспільства.

Рекомендована література

Законодавство

1. Конституція України, № 254к/96–ВР: Затверджено Верховною Радою України 28 червня 1996 р.
2. Закон України «Про громадські об'єднання», № 4572–VI від 22.03.2012
3. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», № 1602–III від 23.03.2000
4. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
7. База «Загальне законодавство» Верховної Ради України. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
8. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua – [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: www.me.gov.ua
10. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Режим доступу: www.me.gov.ua

Базова література

1. Жеребило І. В. Публічні фінанси і розвиток соціальної сфери: концептуальні домінанти та діалектика взаємодії : монографія / МОН України. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2021. — 386 с.
2. Скринник З.Е., Жеребило І.В., Кузнєцова А.Я., Семів Л.К. Навчальний посібник Соціальне забезпечення в Україні. Л., УБС., 2021р.
3. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект / редкол.; за наук. ред. А. Я. Кузнєцової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник., Жеребило І.В. — Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. — 311 с.

4. Українська людина в європейському світі: виміри ідентичності. навч. посібник. кол.авторів. К. : УБС НБУ, 2015. – 609с.
5. Грег Маккеон. Коротко і по суті. Мистецтво визначати пріоритети.- К.:Наш формат, 2020.-240с.
6. Куліш І. М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції : монографія / І. М. Куліш. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. - 252 с.
7. Лесечко М.Д. Соціальний капітал: теорія і практика : монографія / М.Д.Лесечко, О.Г.Сидорчук. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. - 218 с
8. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії:Навч.посібник.2-е вид., доп. і випр. -К.: МАУП, 2004.- 219 с.
9. Коропецька О.М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості. – К., ЦУЛ.2019.- 438с.
10. Рольф Добеллі. Мистецтво гарного життя.-К.:Кі Фанд Медія, 2019.-384с.
11. Соціальні аспекти європейської інтеграції : конспект лекцій з НКМД / уклад. О.М.Овчар. - Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. - 118 с.
12. Мак-Корд.П. наснага. Побудувати культуру свободи та відповідальності на результат.-К.: Вид.група КМ-БУКС, 2020.-176с.
13. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
14. Соціальна політика / за заг. ред. В.М. Пічі та Я.Б. Турчин. Львів : Новий світ, 2018. 318 с.
15. Оверчук В. А. Соціальна політика в контексті реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю : [монографія] / В. А. Оверчук. Вінниця : Кушнір Ю. В., 2019. – 298 с.

Допоміжна література

1. Соціальна політика сучасного українського суспільства: соціально-захисний контекст: [колект.] монографія / за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. А. О. Ярошенко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. – 259 с.
2. Таран В.О. Соціальна філософія : навч. посібник / В.О.Таран, В.М.Зотов, Н.О.Резанова. - К.: ЦУЛ, 2009. - 270 с
3. Соціальні аспекти європейської інтеграції : конспект лекцій з НКМД / уклад. О.М.Овчар. - Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. - 118 с.
4. Коропецька О.М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості. – К., ЦУЛ.2019.- 438с.
5. Грег Маккеон. Коротко і по суті. Мистецтво визначати пріоритети.- К.:Наш формат, 2020.-240с.
6. Єлагін В.П. Соціальна політика. Теоретико-методологічні та концептуальні підходи : підручник / В.П.Єлагін. - Х. : Магістр, 2010. - 399 с
7. Рольф Добеллі. Мистецтво гарного життя.-К.:Кі Фанд Медія, 2019.-384с.

Типові тести

1. Соціальна структура – це:

- 1) це форма організації суспільства, що сформувалася історично і є певною формою стійких зв'язків, відносин, які виникли на їх основі, соціальних груп та інститутів, що забезпечують цілісність суспільства, збереження його властивостей під час впливу на нього різних внутрішніх і зовнішніх факторів.
- 2) сукупність взаємопов'язаних елементів, необхідних для збереження цілісності юридичної практичної діяльності і виконання її соціального призначення;
- 3) це певний зв'язок, залежність між суб'єктами, що складають суспільство;
- 4) упорядкована сукупність служб, відділів, підрозділів і окремих посадових осіб, що знаходяться у взаємозв'язку і співпідпорядкованості і виконують певні управлінські функції;

2. Основними критеріями соціальної стратифікації є:

- 1) дохід, влада, ідеологія, престиж
- 2) дохід, влада, освіта, престиж;
- 3) дохід, влада, сім'я, престиж;
- 4) дохід, влада, культура, престиж

3. Що визначає поняття "соціальні відносини"?

- 1) Взаємодія між людьми у суспільстві
- 2) Відносини між країнами
- 3) Зовнішній вигляд людини
- 4) Внутрішній світ людини

4. У соціальній структурі суспільства взаємодіють різні за чисельністю соціальні групи. Традиційно їх поділяють на:

- 1) середня;
- 2) велика;
- 3) мала ;
- 4) 2 і 3;

5 Які основні принципи міжнаціональних відносин?

- 1) Взаємоповага, рівність, співпраця
- 2) Агресія, війна, ворожість
- 3) Релігійна переконаність, економічна потужність, територіальний розмах
- 4) Зростання трави, температура повітря, фаза місяця

6. Соціально-класова структура суспільства – це:

- 1) сукупність суспільних класів, певні їх зв'язки і відносини;
- 2) обов'язковий компонент соціальної структури будь-якого суспільства;
- 3) це спільності людей, об'єднаних за етнічною ознакою;
- 4) це групи людей, що утворюються на основі віросповідання, на основі належності до певної віри;

7. Соціально-територіальна структура – це:

- 1) сукупність суспільних класів, певні їх зв'язки і відносини;

- 2) це спільності людей, об'єднаних за етнічною ознакою;
- 3) великі соціальні спільності людей, що розрізняються за їх місцем в системі суспільного виробництва;
- 4) обов'язковий компонент соціальної структури будь-якого суспільства;

8. Які чинники впливають на формування довіри в соціальних відносинах?

- 1) Відкритість, відвертість, відсутність інтересу
- 2) Секретність, обман, підозра
- 3) Співпраця, довіра, взаєморозуміння
- 4) Зрада, обман, підозра

9. Соціальні відносини – це:

- 1) норми, що визначають соціальне становище індивіда. До соціальних приписів відносять: право, звичаї, правила пристойності, моду, мораль, які сприяють реалізації загальної мети, що відповідає інтересам широкої спільноти навіть усупереч інтересам окремих їх членів;
- 2) засіб саморегуляції соціальної системи, що забезпечує упорядковану взаємодію її елементів шляхом нормативного (у тому числі й правового) регулювання;
- 3) система взаємозумовлених соціальних дій, за яких дії одного суб'єкта (індивіда, групи, спільноти) одночасно є причиною і наслідком відповідних дій інших;
- 4) самостійний, специфічний вид суспільних відносин, які виражають діяльність соціальних суб'єктів, зумовлену їх неоднаковим становищем у суспільстві та роллю в суспільному житті.

10. Соціальні зв'язки – це:

- 1) норми, що регулюють відношення людини і природи. До них належать технічні інструкції, правила безпеки життєдіяльності тощо;
- 2) система взаємозумовлених соціальних дій, за яких дії одного суб'єкта (індивіда, групи, спільноти) одночасно є причиною і наслідком відповідних дій інших;
- 3) норми, що регулюють відношення людини і природи. До них належать технічні інструкції, правила безпеки життєдіяльності тощо;
- 4) це встановлений спосіб поведінки, з яким пов'язані певні моральні цінності, порушення яких викликає негативні санкції групи чи суспільства.

11. Основні рівні дослідження соціальної взаємодії поділяються на :

- 1) міжособова та інституційна інтеракція;
- 2) міжособова та приватна;
- 3) інституційна та особистісна;
- 4) інституційна інтеракція та речова.

12. Соціальний інститут – це:

- 1) це ієрархічно організована структура соціальної нерівності, що існує в певному суспільстві в певний історичний період;
- 2) відносно стійка модель поведінки людей і організацій, що історично склалася у певній сфері життєдіяльності суспільства;
- 3) це форма організації суспільства, що сформувалася історично і є певною формою стійких зв'язків, відносин, які виникли на їх основі, соціальних груп та інститутів, що забезпечують цілісність суспільства, збереження його властивостей під час впливу на нього різних внутрішніх і зовнішніх факторів;
- 4) соціальна група, орієнтована на досягнення взаємопов'язаних специфічних цілей і формування високо-формалізованих структур.

13. До загальних, типових для всіх соціальних інститутів, ознак відносять:

- 1) установки і зразки поведінки, символічні культурні ознаки, утилітарні культурні ознаки, письмовий та усний кодекс поведінки, ідеологія;
- 2) установки і зразки поведінки, символічні культурні ознаки, утилітарні культурні ознаки, письмовий та усний кодекс поведінки;
- 3) установки і зразки поведінки, символічні культурні ознаки, утилітарні культурні ознаки, ідеологія;
- 4) установки і зразки поведінки, утилітарні культурні ознаки, письмовий та усний кодекс поведінки, ідеологія.

14. Структура суспільства містить безліч різноманітних елементів. Основними серед них є:

- 1) суб'єкти суспільства;
- 2) взаємини і зв'язки між людьми;
- 3) соціальні інститути, соціальна діяльність;
- 4) всі відповіді вірні.

15. Які переваги має розвиток позитивних соціальних відносин?

- 1) Підвищення самоповаги, покращення психічного стану, підтримка в труднощах
- 2) Зменшення самоповаги, погіршення психічного стану, конфлікти
- 3) Відсутність спілкування, ізоляція, депресія
- 4) Вибухова поведінка, агресія, конфлікти

Навчальна дисципліна «Система зайнятості в Україні»

Тема 1. Зайнятість населення як соціально-економічна категорія

1. Зайнятість як соціально-економічна категорія. Її роль у функціонуванні ринкової економіки
2. Форми і види зайнятості
3. Нормативно-правове забезпечення зайнятості в Україні.
4. Механізм регулювання зайнятості
5. Державні, регіональні програми зайнятості.

Тема 2. Забезпечення зайнятості населення в системі функціонування ринку праці

1. Поняття ринку праці
2. Характерні ознаки зайнятості на ринку праці
3. Напрями удосконалення регулювання зайнятості

Тема 3. Безробіття: сутність, форми, соціально-економічні наслідки

1. Безробіття: сутність, види, основні причини появи
2. Типи безробіття. Соціально-економічні втрати безробіття
3. Соціально-економічні наслідки безробіття
4. Напрями державної політики в соціальному захисті безробітних.
5. Страхова модель забезпечення соціального захисту населення від безробіття

Тема 4. Роль і функції державної служби зайнятості України

1. Державна служба зайнятості: завдання, функції щодо політики зайнятості.
2. Єдина інформаційно-аналітична система державної служби зайнятості України (ЄІАС)
3. Єдина технологія надання соціальних послуг центрами зайнятості (ЄТНасП).
4. Структура державної служби зайнятості населення.

Тема 5. Зайнятість економічного активного населення

1. Соціальний захист працюючого населення.
2. Закон України «Про зайнятість населення».
3. Роль державної служби зайнятості в організації зайнятості економічно активного населення.
4. Функції ДСЗ у вирішенні питань працевлаштування різних категорій населення працenneактивного віку (молодь, інваліди, матері з дітьми).
5. Вирішення питань працевлаштування економічно активного населення в умовах військового стану.

Тема 6. Професійна підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації безробітних у службі зайнятості

1. Нормативно-правова база навчання безробітних за скеруванням служби зайнятості.
2. Порядок професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних.
3. Види професійного навчання.
4. Центри професійно-технічної освіти служби зайнятості. Співпраця з навчальними закладами.

Тема 7. Профорієнтаційні послуги центрів зайнятості

1. Нормативно-правова база надання профорієнтаційних послуг.
2. Види та порядок надання профорієнтаційних послуг центрами зайнятості.
3. Платформа державної служби зайнятості з профорієнтації та розвитку кар'єри населення.
4. Концепція державної системи професійної орієнтації населення
5. Навички майбутнього.

Тема 8. Матеріальне забезпечення безробітних

1. Соціальний захист в разі настання безробіття, Матеріального забезпечення безробітних
2. Допомога з безробіття.
3. Одноразова виплата допомоги з безробіття для організації підприємницької діяльності.
4. Допомога з часткового безробіття.
5. Порядок розслідування страхових випадків та обґрунтованості виплат матеріального забезпечення безробітним

Тема 9. Діяльність центрів зайнятості у питаннях регулювання тимчасової зайнятості

1. Суть громадських робіт, їх види та організація.
2. Соціальні гарантії працюючих на громадських роботах та фінансування робіт.
3. Діяльність державної служби зайнятості у сфері міграції населення.
4. Громадські роботи під час воєнного стану

Тема 10. Аналіз і прогнозування зайнятості на ринку праці

1. Статистично–аналітичний огляд стану ринку праці України в кризовий та посткризовий періоди.
2. Напрями аналізу зайнятості на ринку праці
3. Статистична інформація, що використовується у процесі аналізу та прогнозу у сфері зайнятості.

Тема 11. Міжнародне співробітництво та інтеграційні процеси у діяльності центрів зайнятості. Міжнародні стандарти у сфері зайнятості населення

1. Позиції Державної служби зайнятості у сфері міжнародного співпраці.
2. Інтеграція України у ринок праці Європейського Союзу.
3. Міжнародні стандарти у сфері зайнятості населення
4. Освітні програми та програми працевлаштування в ДСЗ

Тема 12 . Трудова міграція

1. Поняття та види трудової міграції
2. Переваги і наслідки трудової міграції у світу та Україні
3. Інтелектуальна міграція
4. Захист освітніх та трудових мігрантів
5. Трудова міграція з України в умовах війни

Рекомендована література

Основна література:

1. Завіновська Г.О. Економіка праці: Навчальний посібник/Г.О. Завіновська. – К: КНЕУ. 2017, - 304 с.
2. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. –

- 330с. - https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi_2019.pdf
3. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник / Л.М. Ільч, О.В. Акіліна — К. :Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020.—952с.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33738/1/Akilina_L_Illich_EP_pidruch_FITU.pdf
4. Гнатенко І., Рубежанська В. Національний ринок праці: ключові аспекти державного регулювання: монографія. Харків:СГ НТМ «Новий курс». 2019. 248 с.
5. Ільч Л. М. Структурні трансформації транзитивного ринку праці України: монографія. – К.: Алерта, 2017. – 608 с.
6. Колот А. Герасименко О. Сфера праці в умовах глобальної соціоекономічної реальності 2020: виклики для України. Київ : “Фрідріх Еберт”, 2020. 36 с.
7. Лібанова Е. Україна: Глибина нерівності. Дзеркало тижня. 2016. Вип. 35. URL: <https://dt.ua/internal/ukrayina-glibina-nerivnosti-.html> (дата звернення: 08.02.2021).
8. Семів Л.К., Кузнєцова А.Я., Рак Н.С., Вознюк-Богів І.М. Ринок праці: навч. посібник. К.: УБС НБУ, 2013. 231 с.
- Допоміжна література:**
1. Конституція України. - 1996.
 2. Кодекс Законів про Працю України від 25.03.2006 р.
 3. Про зайнятість населення: Закон України від 5.07.2012 № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
 4. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР.
 5. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 14.01.98. - Офіційний вісник України. - 1998. - № 6 - см.219.
 6. Статистичний щорічник України за 2020 рік / Державна служба статистики України. 2020. 463 с.
 7. Штундер І. О. Ринок праці України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 40. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1453/1398>.
 8. Амелічева Л.П. Деякі проблеми реалізації права на повну та продуктивну зайнятість при впровадженні концепції гідної праці. Правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики зайнятості: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 22 груд. 2015 р.). Львів: Укр. центр соц.-прав. досліджень; кафедра труд., аграр. та екол. Права; Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка. 2016. С. 19–22.
 9. Данилишин Б. Сприяння зайнятості – важлива складова державної політики під час війни. URL: 10. Оприщенко А. Безробіття в Україні: шляхи подолання та післявоєнний досвід інших країн. URL: <https://zaborona.com/bezrobittya-v-ukrayini-shlyahu-podolannyata-pislyavoennyj-dosvid-inshyh-krayin/>
 10. Павлюк Т.І., Вакулюк О.А. Безробіття та шляхи його вирішення. Економічні студії. №4 (26). 2019. С. 124–128. 10. Ковач В.О. Основні напрями регулювання державно політики у сфері зайнятості населення. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/52.pdf

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України // Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України // Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості // Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України // Режим доступу: www.mlsp.gov.ua
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень // Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.
7. Official site of European statistics (Офіційний сайт Європейських статистичних даних) // Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat>.
8. Official site of International Labour Organization (Офіційний сайт міжнародної організації праці) // Режим доступу: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>.
9. Official site of United Nations Development Programme (Офіційний сайт Програми розвитку ООН) // Режим доступу: <http://hdr.undp.org>.
10. Україна: від війни до миру та відновлення. Аналітичні оцінки (грудень 2022 р.) // Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/27/2022-MATRA-December.pdf>
11. Інститут професійних кваліфікацій. Обсерваторія ринку праці. URL: <http://svitprof.org.ua>

Типові тести

1. Зайнятість – це:

- 1) не завжди контрольована законом діяльність пов'язана з задоволенням особистих потреб, в тому числі з метою отримання прибутку.
- 2) будь-яке заняття яким займається людина
- 3) кількість робочих годин в працівника
- 4) не заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу

2. Концептуально виділяють такі види зайнятості:

- 1) повна, ефективна, раціональна та нераціональна;
- 2) повна, неповна, ефективна та неефективна;
- 3) повна та неповна, раціональна та нераціональна;
- 4) повна, ефективна, раціональна та глобальна.

3. Забезпечення зайнятості практично всіх трудящих шляхом утворення робочих місць у державному секторі, середніми умовами оплати праці передбачає:

- 1) Європейська модель;
- 2) Скандинавська модель;

- 3) Американська модель;
- 4) Українська модель.

4. За формами організації робочого часу розрізняють:

- 1) повну й неповну зайнятість;
- 2) первинну (основну) зайнятість і вторинну (додаткову) зайнятість;
- 3) стандартну і нестандартну зайнятість;
- 4) постійну і тимчасову зайнятість.

5. Безробіття пов'язане з тим, що іноді надмірні соціальні виплати, запровадження гарантованого мінімуму заробітної плати, недосконалість податкової системи тощо призводять до того, що деяка частина працездатного населення не поспішає працевлаштовуватись, збільшуючи тим самим загальну кількість безробітних:

- 2) фрикційне безробіття;
- 2) інституціональне безробіття;
- 3) структурне безробіття;
- 4) циклічне безробіття.

6. Зайнятість – це:

- 1) не завжди контрольована законом діяльність пов'язана з задоволенням особистих потреб, в тому числі з метою отримання прибутку.
- 2) будь-яке заняття яким займається людина
- 3) кількість робочих годин в працівника
- 4) не заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу

7. До безробітних, за методологією МОП, належать особи, які одночасно відповідали таким характеристикам:

- 1) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 4-х тижнів, що передували опитуванню; були готові приступити до роботи впродовж 2-х найближчих тижнів;
- 2) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 2-х тижнів, що передували опитуванню; були готові приступити до роботи впродовж 2-х найближчих тижнів;
- 3) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 2-х тижнів, що передували опитуванню; були готові приступити до роботи впродовж 4-х найближчих тижнів;
- 4) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 2-х тижнів, що передували опитуванню

8. Вторинна зайнятість включає:

- 1) сумісництво;
- 2) діяльність за контрактом, замовленням;
- 3) репетиторство, приватні уроки;
- 4) самозайнятість.

9. Напрями політики зайнятості визначаються:

- 1) Конституцією України;
- 2) Законом України “Про зайнятість населення”;
- 3) Державною програмою зайнятості населення;
- 4) нормативно-методичним забезпеченням праці.

10. Нестандартні організаційні форми зайнятості — це:

- 1) надомна праця;
- 2) тимчасові працівники;
- 3) громадські роботи;
- 4) вторинна зайнятість.

11. Яка з наступних програм спрямована на стимулювання зайнятості молоді в Україні? 1) Програма "Тепло вдома"

- 2) Програма "Перше робоче місце"
- 3) Програма "Впровадження електронного урядування"
- 4) Програма "Енергоефективність та енергозбереження"

12. До зайнятого населення в Україні відносяться такі категорії найманих працівників:

- 1) працюючі по найму на умовах повного робочого дня (тижня) на підприємствах України;
- 2) працюючі по найму на умовах повного або неповного робочого дня (тижня) на підприємствах, в установах і організаціях в Україні;
- 3) працюючі по найму на умовах повного або неповного робочого дня (тижня) на підприємствах, в установах і організаціях в Україні, незалежно від форм власності;
- 4) працюючі до найму на умовах повного або неповного робочого дня (тижня) на підприємствах, в установах і організаціях, незалежно від форм власності, у міжнародних та іноземних організаціях в Україні і за кордоном.

13. До самозайнятих в Україні відносяться:

- 1) громадяни, які самостійно забезпечують себе роботою, включаючи підприємців, осіб, зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю, творчою діяльністю, члени кооперативів, фермери та члени їх сімей, що беруть участь у виробництві;
- 2) громадяни, які самостійно забезпечують себе роботою і працювали хоча б 3 години протягом обстежуваного тижня, включаючи підприємців, осіб, зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю, творчою діяльністю, члени кооперативів, фермери та члени їх сімей, що беруть участь у виробництві;
- 3) підприємці, особи, зайняті творчою діяльністю, члени кооперативів, фермери

та члени їх сімей, що беруть участь у виробництві;

4) громадяни, які самостійно забезпечують себе роботою, включаючи підприємців, осіб, зайнятих творчою діяльністю, фермери та члени їх сімей, що беруть участь у виробництві.

14. Крім найманих працівників та самозайнятих, до зайнятих, відповідно до Закону України "Про зайнятість населення", відносять:

1) обрані, призначені або затверджені на оплачувану посаду в органах державної влади, управління та громадських об'єднаннях; військовослужбовці;

2) особи, що проходять професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації з відривом від виробництва; навчаються в денних загальноосвітніх школах і вищих навчальних закладах;

3) працюючі громадяни інших країн, які тимчасово перебувають в Україні і виконують функції, пов'язані із забезпеченням діяльності посольств і місій.

4) працюючі громадяни інших країн, які тимчасово перебувають в Україні і виконують функції, не пов'язані із забезпеченням діяльності посольств і місій.

15. За характером діяльності виділяють зайнятість:

1) економічно-господарську зайнятість, тобто всі види діяльності зі створення валового продукту й національного доходу; службову зайнятість, пов'язану зі службою в Збройних силах, роботою на вибраних, назначених посадах; соціальну зайнятість, яка пов'язана з виконанням функцій соціального характеру (творча, інтелектуальна зайнятість, навчання, релігія, а також догляд за дітьми, людьми похилого віку та інвалідами);

2) зайнятість робітників, службовців, управлінський персонал (менеджери); фермерів, підприємців;

3) зайнятість у матеріальному виробництві; невиробничій сфері; окремих крупних галузях народного господарства.

4) зайнятість на підприємствах і в організаціях, які відносяться до різних видів власності: державної, приватної, або колективної.

Навчальна дисципліна «Волонтерська діяльність та фандрайзинг»

Тема 1. Особливості фінансування соціальної сфери

1. Структура соціальної сфери в Україні.
2. Видатки на утримання соціальної сфери.
3. Попит на соціальні послуги.
4. Волонтери як цінний людський ресурс соціальної сфери.

Тема 2. Волонтерська діяльність. Критерії волонтерства

1. Критерії волонтерської діяльності.
2. Види та типи волонтерської роботи.
3. Можливості волонтерської роботи.
4. Сучасні тенденції волонтерського руху.

Тема 3. Готовність організацій соціальної сфери працювати з волонтерами

1. Опис ідеальної організації, де бажають працювати волонтери.
2. Основні проблеми, з якими зустрічаються організації в роботі з волонтерами. SWOT аналіз.
3. Доцільність використання волонтерської допомоги. Вивчення ставлення персоналу до залучення волонтерів.

Тема 4. Волонтерство в соціальній роботі зі спеціальними групами клієнтів

1. Особливості групи клієнтів та волонтерів. Особливості роботи з безпритульними дітьми. Волонтерство у роботі з людьми з ВІЛ/СНІД. Волонтерство у роботі з людьми з проблемами психічного здоров'я.
2. Бачення організації щодо роботи волонтерів.

Тема 5. Цикл використання праці волонтерів

1. Волонтерська програма, як комплекс заходів для ефективної роботи волонтерів.
2. Роль координатора волонтерської програми.
3. Необхідні кроки до залучення волонтерів.

Тема 6. Мотивація до волонтерської діяльності

1. Теорії мотивацій.
2. Особливості мотивації відповідно до віку волонтерів.
3. Способи визначення набору мотиваційних чинників до волонтерської діяльності.
4. Можливі помилки координаторів волонтерських програм.

Тема 7. Створення волонтерських посад

1. Визначення потенційних місць для волонтерів.
2. Створення посадових обов'язків.
3. Визначення потенційних ризиків.
4. Створення робочого місця для волонтера.

Тема 8. Залучення волонтерів

1. Види залучення волонтерів.
2. Основні інструменти для залучення волонтерів.
3. Створення повідомлень для потенційних волонтерів.
4. Принципи залучення. Особливості співбесіди з волонтерами. Запитання, які ставляться волонтеру. Завершення співбесіди.
5. Винагородження праці волонтерів. Види та типи винагородження.

Тема 9. Сутність, принципи та основні поняття фандрайзингу

1. Основні поняття, принципи та напрями здійснення фандрайзингу.
2. Донори та способи взаємодії з ними.
3. Правила успішного фандрайзингу.

Тема 10. Досвід та перспективи розвитку фандрайзингу

1. Історія розвитку фандрайзингу.
2. Використання ІТ та HR – технологій.
3. Перспективи розвитку фандрайзингу в Україні.

Тема 11. Фонди та гранти

1. Фонди. Види фондів та їх значення.
2. Сутність поняття «грант» та їх класифікація.
3. Процес пошуку гранту.

Тема 12. Планування фандрайзингової діяльності

1. Модель планування фандрайзингу.
2. Проєкт: особливості створення та реалізації.

Тема 13. Вибір стратегії та звернення

1. Вироблення стратегії фандрайзингу.
2. Спонсорський пакет. Звернення. Види заявок.
3. Супровідна документація гранті

Тема 14. Бюджет та результати діяльності фандрайзингу

1. Складання бюджету проєкту.
2. Результати фандрайзингової роботи.
3. Розвиток проєкту після закінчення фінансування. Моніторинг та оцінювання

Тема 15. Основні методики роботи фандрайзера

1. Корпоративний фандрайзинг.
2. Методика роботи із державними установами та місцевого самоврядування.
3. Приватні пожертви.
4. Методика роботи із бізнес-структурами.

Рекомендована література**Основна**

1. Менеджмент волонтерських програм: посібник для підготовки менеджерів волонтерських програм / За заг. ред. Т.І. Сила, Т.Л. Лях; авт. кол.: Т. Журавель, Т. Лях, К. Пуха та ін. К.: ФОП Буря О.Д., 2020. 174 с.

2. Управління проєктами і фандрайзинг у сфері освіти: навчально-методичний посібник до курсу / авт.-упоряд. І.В.Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 140 с.

3. Вашкович В. В., Василенко О. Ю., Карабін Т. О., Лазур Я. В., Манзюк В. В., Рошканюк В. М. Посібник волонтера. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.

4. Ганський, В. О., Дацко О. І., Флейчук М. І. До питання про природу волонтерства: Економічний вимір. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення. 2022. С. 44.

5. Гуменюк І. О. До питання про соціально-правові гарантії волонтерів в Україні. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*. № 2. 2022. С. 50-58.

6. Двудіт, З. П., Стасів Н. В., Моторнюк У. І. Джерела фінансування фандрайзингу та пріоритетні напрями його реалізації в Україні. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. № 899. 2018. С. 85-90.

7. Демуз І. О. Фандрайзинг і грантрайтинг як особливий фінансовий механізм міжнародної підтримки наукових проєктів в Україні. 2019.

8. Деліні М. М. Фандрайзинг та донорство як інструменти реалізації соціально-економічної відповідальності підприємництва. *Причорноморські економічні студії*. № 23. 2017. С. 75-78.

9. Козак В. Фандрайзинг як інструмент розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Державне управління та місцеве самоврядування*. № 38. 2018. С. 15-21.

10. Круп'як І. Особливості розвитку фандрайзингу в Україні. Ефективна економіка. 2019. № 10. URL: www.economy.nauka.com.ua

11. Кліпкова О. І., Шегинська Н. З. Волонтерські програми як одна із базових концепцій соціальної відповідальності : матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції на тему «Світ наукових досліджень. Випуск 13» (25-26 жовтня 2022 р. м. Тернопіль). С. 182-184.

12. Липитчук О. Тенденції розвитку волонтерського руху в Україні *Scientific Collection «InterConf»*. № 117. 2022. С.180-188.

13. Мартинюк Я. Організація волонтерської діяльності в умовах територіальної громади. *Humanitas*. № 6. 2022. С. 38-43.

14. Міщенко С. Г. Інституційне забезпечення фандрайзингу в Україні та перспективи розвитку. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки»*. № 1 (56). 2015.

15. Нагорна Д., Технології залучення молоді до волонтерства в Україні. *Social work and education*. № 9 (3). 2022. С. 340-357.

16. Олійник Г. М. Організація волонтерської роботи в зарубіжній та вітчизняній практиці. *Trends in science and practice of today*. № 29. 2022. С. 269.

17. Петровська К. В. Фандрайзинг в соціальній роботі». МФСА К.: 2016. 186 с.

18. Підгаєцька А. Залучення студентів українських ЗВО до громадянської активності та волонтерської діяльності на прикладі канадських університетів *Перспективи та інновації науки*. № 4 (9). 2022. С. 32-38.

Допоміжна

19. Поліщук Н. Волонтерство як соціально-педагогічний феномен: термінологічний аналіз *Інноватика у вихованні*. № 15. 2022. С. 320-329.

20. Радько А.І. Організація волонтерського кіберспротиву на прикладі ініціативи "Медіапартизани". Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.(15-28 квітня 2022 р. м. Київ) С. 48-51

21. Ревуцька С. Риторико-мовленнєві компетентності у волонтерській

діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. С. 147.

22. Соколова А. М. Фандрайзингова діяльність: сутність, особливості та перспективи розвитку. *Економіка та держава*. № 1. 2018. С. 13-16.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В. Вернадського / Книжкові видання та компакт-диски. Соціальна психологія: URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

2. <http://chitalka.info/psy.html> – Електронні підручники онлайн «Психологія».

3. <http://osvita.ua/school/psychology/> – osvita.ua.

4. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.

5. <http://www.login.kpi.ua/> - Електронний кампус 9. www.gumer.info 10. www.Psylib.kiev.ua 11.

Типові тести

1. Меценатство - це:

1. Обов'язкове фінансування культурних програм
2. Добродійна допомога бідним
3. Добродійна допомога в галузях культури, мистецтва та науки
4. Допомога на комерційній основі

2. Термін «благодійність» з'явився у

1. 17 столітті
2. 18 столітті
3. 19 столітті
4. 16 столітті

3. Згідно зі словником Даля «благодійність»

1. результат добрих справ
2. ознака характеру людини
3. властивість, якість добродійника
4. результат безкорисної добровільної допомоги

4. Конфуцій ввів поняття «жень», що означає:

1. Гуманність
2. Добро
3. Благодійність
4. Допомогу

5. Милосердя розглядається як атрибути самого Бога у:

1. Християнстві
2. Ісламі
3. Іудаїзмі
4. Буддизмі

6. Слова «Благодійність – справедливість, яка сприяє рівновазі благодіянь» сказав:

1. Цицерон
2. Арістотель
3. Марк Аврелій
4. Святий Августин

7. Які риси властиві українському народові?

1. Співчуття, благодійність, милосердя
2. Милосердя, раціональність, співчуття
3. Співчуття, набожність, раціональність
4. Патріотизм, допомога, благодійність

8. До початку 18 ст. благодійництво було прерогативою:

1. Церкви
2. Держави
3. не існувало взагалі
4. Окремих осіб

9. Які форми допомоги існували у сільській громаді:

1. безоплатна допомога погорільцям
2. безоплатне навчання дітей
3. будівництва шпиталів та лікарень
4. допомога жебракам

10. Благодійність в незалежній Україні:

1. сприймається як частина сфери офіційного адміністрування
2. задіяна в сфері впливу політики
3. здійснюється без вказівок «згори»
4. вважається частиною побудови соціально відповідального суспільства

11.Благодійна діяльність в Україні визначена законом України:

1. «Про господарські товариства»
2. «Про благодійну діяльність та благодійні організації»
3. «Про товариства з обмеженою відповідальністю»
4. «Про власність»

12.Виокремлюють такі функції благодійності:

1. виховну, економічну, прогностичну, соціальна
2. економічна, політична, громадська, соціальна
3. соціальна, превентивна, виховна, політична
4. економічна, соціальна, духовна, політична.

13. Штаб-квартира координаційного комітету міжнародної волонтерської служби під егідою ЮНЕСКО знаходиться в:

1. Нью-Йорку

2. Женеви
3. Парижі
4. Брюсселі

14. Характерною рисою волонтерської діяльності є:

1. діяльність виключно в межах держави
2. залучення працівників-штрафників приватних підприємств в якості покарання
3. відсутність прибутків
4. добровільність

15. Визначте принципи діяльності волонтерів:

1. пріоритет здобути нагородження за виконану роботу
2. визнання рівної важливості особистих і колективних потреб
3. перетворення волонтерства на елемент набуття економічних благ
4. добровільна допомога потребуючим.